

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.4.5>

CECHY WYKORZYSTANIA TESTÓW ONLINE W PROCESIE KSZTAŁTOWANIA I OCENY KOMPETENCJI W JĘZYKU UKRAIŃSKIM UCZNIÓW LICEUM

Yuliia Nabok-Babenko

*aspirantka Katedry Języka Ukraińskiego
Wydziału Filologii Ukraińskiej, Kultury i Sztuki
Kijowskiego Uniwersytetu imienia Borysa Grinczenki,
nauczyciel języka i literatury ukraińskiej Zespołu Edukacyjno-Wychowawczego
“Nowopecherska Szkoła” (Kijów, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0002-7349-5492
y.n.b.107@gmail.com*

Tetiana Reznik

*aspirantka Katedry Języka Ukraińskiego
Wydziału Filologii Ukraińskiej, Kultury i Sztuki
Kijowskiego Uniwersytetu imienia Borysa Grinczenki,
nauczyciel języka i literatury ukraińskiej Instytucji Ogólnego Wykształcenia Średniego nr 162,
(Kijów, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0002-0419-5533
reznik.tetyana@gmail.com*

Adnotacja. W artykule zbadano cechy korzystania z testów online na lekcjach języka ukraińskiego w liceum, zidentyfikowano czynniki i określono perspektywy kształtowania kompetencji informacyjnych i komunikacyjnych uczniów, a także ich oceny. Znaczenie badanego problemu wynika z niewystarczającego rozwoju i naukowej celowości przedstawienia szerszej publiczności konkretnych zaleceń, materiałów dydaktycznych, z których nauczyciele mogliby korzystać w swoich działaniach pedagogicznych, aby usprawnić proces edukacyjny, zwiększyć motywację uczniów i zwolnić czas na kreatywność.

W procesie badawczym określono cechy psychologiczno-pedagogiczne uczniów liceum i podkreślono optymalne formy organizacji lekcji sprawdzania wiedzy, poszczególnych elementów pracy edukacyjnej z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych. Okazało się, że wykorzystanie technologii cyfrowych na różnych etapach lekcji pozwala pogłębić wiedzę uczniów, stwarza optymalne warunki do organizacji praktyki mowy, przyczynia się do skutecznej bezstronnej oceny.

Zbadano i przeanalizowano cechy platform, za których pomocą można przeprowadzić testową ocenę kompetencji, określono ich zalety i strefy rozwoju. Biorąc pod uwagę kontynuację kształcenia na odległość w wielu szkołach w Ukrainie i biorąc pod uwagę tendencje w zakresie wszechogarniającej cyfryzacji w systemie edukacji, określono perspektywy dalszych badań nad wybranym problemem.

Słowa kluczowe: testy online, kompetencje informacyjno-komunikacyjne, uczniowie liceum, pokolenie Z, ocena kompetencji uczniów z języka ukraińskiego.

FEATURES OF THE USE OF ONLINE TESTS IN THE PROCESS OF FORMING AND ASSESSING UKRAINIAN LANGUAGE COMPETENCE OF LYCEUM STUDENTS

Yuliia Nabok-Babenko

*Postgraduate Student of the Department of Ukrainian Language
Faculty of Ukrainian Philology, Culture and Art
Borys Grinchenko Kyiv University,
Teacher of Ukrainian language and literature at «Novopecherska School»
(Kyiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0002-7349-5492
y.n.b.107@gmail.com*

Tetiana Resnik

*Postgraduate Student of the Department of Ukrainian Language
Faculty of Ukrainian Philology, Culture and Art
Borys Grinchenko Kyiv University,
teacher of Ukrainian language and literature ZZSO No 162 (Kyiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0002-0419-5533
reznik.tetyana@gmail.com*

Abstract. The article examines the peculiarities of using online tests in Ukrainian language classes in senior classes of the lyceum, identifies the factors and outlines the prospects for the formation of students' information and communication competence, as well as their assessment. The relevance of the researched problem is determined by the insufficient development and scientific expediency of representing for the general public specific recommendations, didactic material that teachers could use in their pedagogical activities to modernize the educational process, increase the motivation of students and free up time for creativity.

In the process of the research, the psychological and pedagogical characteristics of the lyceum students were determined and the most optimal forms of organization of knowledge testing lessons, individual elements of educational work with the use of information and communication technologies were identified. It has been found that the use of digital technologies at various stages of the lesson allows students to deepen their knowledge, creates optimal conditions for the organization of speaking practice, and contributes to effective, unbiased assessment.

The features of the platforms, which can be used to perform test assessment of competence, were considered and analyzed, their advantages and areas of development were determined. Taking into account the continuation of distance learning in many schools of Ukraine and taking into account the trends towards comprehensive digitalization in the education system, the prospects for further research on the selected problem are determined.

Key words: online tests, information and communication competence, lyceum students, Zet generation, assessment of students' competence in the Ukrainian language.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-ТЕСТІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ Й ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ ЛІЦЕЮ

Юлія Набок-Бабенко

*аспірантка кафедри української мови
факультету української філології, культури і мистецтва
Київського університету імені Бориса Грінченка,
учителька української мови та літератури НВК «Новопечерська школа» (Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0002-7349-5492
y.n.b.107@gmail.com*

Тетяна Резнік

*аспірантка кафедри української мови
факультету української філології, культури і мистецтва
Київського університету імені Бориса Грінченка,
учителька української мови та літератури ЗЗСО №162,
(Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0002-0419-5533
reznik.tetyana@gmail.com*

Анотація. У статті досліджено особливості використання онлайн-тестів на уроках української мови в старших класах ліцею, визначено чинники й окреслено перспективи формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів, а також їх оцінювання. Актуальність досліджуваної проблеми зумовлена недостатньою розробленістю й науковою доцільністю репрезентування для широкого загалу конкретних рекомендацій, дидактичного матеріалу, якими вчителі могли б послуговуватися у своїй педагогічній діяльності для осучаснення освітнього процесу, підвищення мотивації учнів і вивільнення часу для творчості.

У процесі дослідження визначено психолого-педагогічні характеристики учнів ліцею й виокремлено найбільш оптимальні форми організації уроків перевірки знань, окремих елементів навчальної роботи із використанням інформаційно-комунікаційних технологій. З'ясовано, що задіяння цифрових технологій на різних етапах уроку дає змогу поглибити знання учнів, створює оптимальні умови для організації мовленнєвої практики, сприяє ефективному неупередженому оцінюванню.

Розглянуто й проаналізовано особливості платформ, засобами яких можна здійснювати тестове оцінювання компетентності, визначено їхні переваги та зони розвитку. З огляду на продовження дистанційного навчання в багатьох школах України та з урахуванням тенденцій щодо всеохопної цифровізації в системі освіти визначено перспективи подальших досліджень з обраної проблеми.

Ключові слова: онлайн-тести, інформаційно-комунікаційна компетентність, учні ліцею, покоління Зет, оцінювання компетентності учнів з української мови.

Вступ. Стратегічні напрями розвитку сучасного суспільства, базовані на високоефективних технологіях, зумовлюють забезпечення можливостей на державному рівні впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології в освітній процес. Нині неможливо уявити життя без мультимедійних презентацій, постійного доступу до інтернету та онлайн-конференцій, тому надбання технічного прогресу мають стати повноцінним складником функціонування освітньої системи. Такі реалії об'єктивно зумовлюють внесення значних корективів у теорію й практику навчання, сприяють пошуку ефективних форм і моделей навчання, відкривають нові можливості, які були недоступні під час використання традиційних методів і засобів. Крім того, змінилися не лише форми трансляції інформації учням, а й контролю здобутих знань; онлайн-технології все частіше використовують учителі, замінюючи виконання паперових самостійних і контрольних робіт. Винятковою перевагою у використанні інформаційно-комунікаційних технологій є діапазон можливостей для саморозвитку учнів, удосконалення їхніх умінь працювати з будь-яким видом інформації, розвитку інтелекту, у тому числі й емоційного, підвищення рівня інформаційної культури.

Проблеми формування й оцінювання компетентності з української мови учнів ліцею присвячено праці лінгводидактів: Н. Голуб, О. Горошкіної, С. Карамана, О. Караман, О. Кулик, О. Кучерук, С. Омельчука, О. Попової та ін. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі вивчали С. Гергуль, О. Гулай, В. Кабак, І. Лукіячук та ін. Особливості тестового оцінювання як форми контролю знань, умінь і навичок досліджували З. Бакум, Н. Гавриш, Т. Груба, Н. Голуб, О. Горошкіна, Т. Донченко, Р. Дружененко, Г. Залкінд, О. Караман, С. Караман, О. Копусь, О. Кучерук, С. Омельчук, М. Пентилюк, В. Шкавро та інші. Про перспективність використання онлайн-тестів на уроках української мови зазначали в наукових статтях Ю. Брегей, О. Гриценко, І. Космідайло, Т. Лещенко, О. Луценко, В. Шкавро та ін. Однак наразі проблема використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема онлайн-тестів, на етапах формування й оцінювання компетентності з української мови залишається малодослідженою.

Метою статті є студіювання можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема онлайн-тестування, задля формування й оцінювання компетентності з української мови учнів ліцею.

Основна частина. Сучасна освіта потребує ефективних педагогічних технологій, які потенціалом інтерактивності сприятимуть підвищенню інтересу до навчання, мотивації до виконання завдань різних форм і складності. В опублікованій Міністерством освіти і науки України 12 липня 2023 р. Візії майбутнього освіти і науки України зазначено, що війна, вимушена міграція й інші негаразди не стануть на перешкоді до глобалізації і євроінтеграції України та української освіти. Реформуванню системи освіти й науки бути, і його метою є побудова такого простору, що «поважає кожного учасника процесу, надає широкі можливості для розвитку та реалізації його потенціалу» (Візія майбутнього освіти і науки України, 2023: 2-3).

Технічні здобутки сучасного суспільства, впроваджені в освітній процес, з одного боку, надзвичайно позитивно сприймаються самими учнями, з іншого, часто є єдиним можливим варіантом організації навчання, як було в Україні й світі під час пандемії COVID-19 або повномасштабного вторгнення Російської Федерації, тому просто необхідно бути готовими до роботи в такій формі як педагогам, так і учням. Відповідно мати навички ефективної роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями зобов'язані всі учасники освітнього процесу, адже це одна з вимог до конкурентоздатної особистості в сучасному суспільстві.

Особливої гостроти набувають рядки з повісті сучасного українського письменника А. Кокотюхи «Гім-назист і Чорна Рука»: «Їй узагалі заборонено користуватися соціальними мережами. Там ховається багато збоченців, пишуть різну дурню, і це взагалі забирає час. Інтернет – даність, але в нашому домі для Лізи він лише для навчання» (Кокотюха, 2022: 60). Напевно, саме в цьому виявляється конфлікт поколінь, коли старші люди, переважно консервативні, розуміючи неабияку роль і місце інтернету та інформаційних технологій у житті сучасного суспільства і його ритму, все ж намагаються обмежити доступ до них і применшити їхню вагу. Така реакція зрозуміла: страх перед невідомим, бажання захистити й уберегти від небезпек тощо, однак сучасні підлітки є представниками покоління Зет, першого в Україні «цифрового» покоління, і вони часом значно комфортніше почуваються саме у віртуальному світі, ніж у реальному. Усі зміни молоді люди сприймають буденно, оскільки це звичні для них явища, у яких вони легко орієнтуються. Для представників цього покоління важливо мати можливість показати себе світу, виділитися з-поміж однолітків, відчувати свою значущість і запропонувати суспільству щось нове, особливе. Попри те, що їхні цінності лише формуються, уже помітні тенденції до значної індивідуалізації, позитивізму, толерантності та самореалізації (Шах, Зарішняк, 2019: 213).

Крім того, зараз говорять і про покоління Альфа – дітей, які народилися і зростатимуть в абсолютно цифровому світі, які не знають життя без інформаційно-комунікаційних технологій, яким доведеться адаптувати своє життя до здобутків прогресу людства. Учені прогнозують, що рівень цифрової грамотності в цих дітей сягне найвищого розвитку, тому саме школи повинні стати тими освітніми центрами, які навчатимуть ефективно й безпечно користуватися відповідними технологіями.

У цьому контексті доцільно звернути увагу на інформаційно-комунікаційну компетентність, яка зараз є важливою метою освітніх реформ України й світу. Вона є однією з ключових компетентностей в освітньому становленні учнів і була закріплена в «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя», у Державному

стандарті базової середньої освіти, у Концепції Нової української школи і в інших документах було визначено як одну з ключових для комфортного життя особистості.

У Державному стандарті базової середньої освіти інформаційно-комунікаційну компетентність потлумачено як «впевнене, критичне і відповідальне використання цифрових технологій для власного розвитку і спілкування; здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні та інших життєвих ситуаціях, дотримуючись принципів академічної доброчесності» (Державний стандарт базової середньої освіти, 2020: 3). З-поміж 11 ключових компетентностей, визначених Стандартом, інформаційно-комунікаційна є важливою в активній соціалізації учнів і формуванні навичок отримання інформації й роботи з нею. Втім високий рівень розвитку зазначеної компетентності важливий не лише для учнів, а й для педагогів, адже некомпетентний учитель не зможе скоординувати учнів на ефективну й безпечну роботу. Попри, на перший погляд, очевидну необхідність розуміння принципів роботи з інформаційними технологіями, потрібно усвідомлювати, що вони містять значно ширший спектр складників: це й медіаграмотність, і критичне ставлення до опрацювання інформаційних даних, і безпечне користування інтернет-платформами й ресурсами, можливостями штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальності тощо. Фахівці освітньої галузі також мають бути готові до підвищення власної кваліфікації й розроблення системи таких завдань, які формуватимуть в учнів уміння застосовувати цифрові навички в реальних життєвих ситуаціях для розв'язання різнопланових завдань.

Спостережено, що значно змінився і характер навчання. Зараз учителі вже не сприймаються учнями як основне джерело знань, оскільки вони можуть за декілька секунд отримати потрібну їм інформацію у відкритому доступі й застосувати її. Педагоги вже навіть не ретранслятори знань, а швидше модератори процесу формування в учнів широкого спектру компетентностей, наставники, що лише підказують правильні й дієві принципи взаємодії з інформацією. Із цим пов'язано й те, що, попри загальний інтерес до навчання й до можливості отримати нові навички, учні покоління Зет досить легковажно ставляться до теоретичних знань і не хочуть запам'ятовувати правила, вважаючи, що завжди зможуть знайти інформацію в інтернеті. Освітяни, розуміючи небезпечні наслідки такого ставлення до навчання, мають усвідомити й прийняти той факт, що їхня пріоритетна функція для учнів змінилася, тому потрібно враховувати і спосіб мислення, і мотивацію, і особливості сприйняття інформації учнями в умовах використання ними гаджетів, щоб ефективно навчати молоді і не допустити освітніх втрат. Сучасним учням подобається швидко змінювати види діяльності й перекладати увагу, вони готові до нової різнопланової роботи й моделювання різних ситуацій, зокрема: уроки у формі ігор, інсценізацій, дискусій із використанням цифрових технологій, навіть мінімальним, матимуть значно більше переваг порівняно з традиційними формами, а підсумкові роботи, проведені у формі онлайн-тестування чи командного змагання, засвідчать значно вищі результати, ніж написані на папері (Струтинська, 2020: 148-149).

Зважаючи на всі перераховані вище чинники, учителі української мови й літератури в контексті освітніх реформ також мають застосовувати на уроках словесності нові прийоми й реалізовувати нові форми для найбільш ефективного навчання державної мови учнів, забезпечення формування й функціонування грамотного суспільства.

З урахуванням того, що тестування є одним із найпопулярніших способів перевірки рівня сформованості відповідних компетентностей не лише в школі, а й у подальшій професійній діяльності, учнів на уроках доцільно залучати до виконання тестів різних форм і на різних етапах уроку. Крім того, старшокласникам варто пропонувати створювати й власні онлайн-тести. Такий прийом вважаємо надзвичайно ефективним з декількох причин:

- для того, аби розробити тест, учням потрібно провести ґрунтовну роботу і з самостійного повторення теми, і з добору матеріалу з урахуванням складності завдань різних рівнів, прикладів для варіантів відповідей тощо;
- щоб сформулювати завдання лаконічно, чітко, зрозуміло, без двозначності, учні мають задіяти свій комунікативний потенціал і врахувати особливості кожної мовної одиниці;
- автор тесту повинен обрати найзручнішу для себе й виконавців онлайн-платформу для створення й поширення тесту, зрозуміти принципи її роботи, оцінити переваги й недоліки, використати найдоречніші функції цього ресурсу, тобто виявити на практиці інформаційно-комунікаційні навички;
- для проведення розробленого тестування в класі потрібно правильно прорахувати кількість часу для виконання завдань і роботи над помилками, передбачити технічні моменти несправності, підготувати запасний варіант тощо.

Тобто підготовка учнем онлайн-тесту не зводиться лише до того, аби надрукувати на комп'ютері запитання й варіанти відповіді, це багатоаспектна робота, що передбачає й попередню підготовку, і прогнозування результатів. Відтак разом із формуванням предметної компетентності відбувається й розвиток ключових умінь і навичок, зокрема й інформаційно-комунікаційної компетентності, забезпечується реалізація особистісно орієнтованого підходу; можливість учня спробувати себе в ролі учителя сприяє подальшому професійному самовизначенню старшокласників і забезпечує атмосферу співробітництва в класі.

З огляду на це вважаємо за необхідне окреслити особливості й переваги онлайн-тестування на уроках української мови в ліцеї, зосередивши увагу на основних платформах, які найчастіше використовують учителі України.

Оцінювання компетентності з української мови засобами онлайн-тестів має значний освітній потенціал. Це зумовлено тим, що сучасний світ є мобільним і динамічним, технології набувають інтенсивного розвитку, учні більш зацікавлені в тестуванні онлайн, аніж у звичному на аркушах, а вчителі мають можливість перевірити роботи без великих зусиль. Використання онлайн-тестів дає змогу діагностувати рівень компетентності швидко й ефективно.

Тестування онлайн може відбуватися в різний час: під час уроку на різних етапах чи поза межами уроку (як домашнє завдання чи самостійна робота). Незаперечною перевагою онлайн-тестів є швидкість: завдяки автоматизованій перевірці вчитель має можливість динамічно визначити рівень досягнень із певної теми.

Об'єктивність у процесі перевірки досягається тим, що здобувачі освіти перебувають в однакових умовах: запитання, які пропонує електронний ресурс, мають визначені варіанти відповідей та є однаковими для всіх учасників, суб'єктивність у процесі перевірки унеможливлена. У методичному аспекті тестування онлайн не є складним. Завдяки автоматичній фіксації відповідей можна визначити типові помилки в певних завданнях із подальшим доопрацюванням відповідних тем і роботою над помилками. Окрім того, якщо система одразу показує результати, то здобувачі освіти мають змогу самостійно проаналізувати свої відповіді з осмисленням запитань, у яких помилилися. Деякі платформи (як-от «Classtime») мають технічну можливість додавати коментар від учителя з поясненням правильної відповіді. У цьому також реалізується навчальна функція онлайн-тестів як інструменту формування й оцінювання компетентності з української мови.

Принагідно зауважимо, що онлайн-тест, як і тестове завдання в роздрукованому форматі, має відповідати методичним вимогам. О. Кульбабська, систематизувавши напрацювання попередніх досліджень, визначила такі основні ознаки тестових завдань:

- валідність – «кореляція тесту з метою та вимогами оцінювання, значущість і важливість сформульованих висновків (оцінок), що їх досягли за допомогою результатів тестування»;
- надійність – стійкість і точність результатів тестування;
- складність – визначають за відсотком тих, хто склав правильно (Кульбабська, 2022: 121).

Типологія онлайн-тестів є різноманітною та значною мірою залежить від можливостей електронних платформ. Розгляньмо особливості кожної з них, визначивши функціональні можливості для формування й оцінювання компетентності з української мови засобами онлайн-тестів.

З-поміж значного розмаїття електронних ресурсів однією з найбільш ефективних щодо тестового оцінювання компетентності стала платформа «Classtime».

Ресурс забезпечує різні можливості комп'ютерного тестування, завдяки якому можна швидко діагностувати рівень опанування темою. З-поміж переваг платформи – швидке отримання результатів, автономне виконання завдань, оперативність, об'єктивність, індивідуальне виконання і можливість командної співпраці, наявність різних типів завдань.

«Classtime» гарантує дотримання академічної доброчесності завдяки функції «антисписування». У час дистанційного навчання, коли не завжди вдається проконтролювати чесність виконання завдань учнями, ця опція є надважливою задля об'єктивного оцінювання.

Завдяки значному поширенню з-поміж учителів української мови та літератури «Classtime» має велику базу тестових запитань у бібліотеці платформи. Педагог може вибрати необхідні завдання, скомпонувати загальний тест і створити сесію для класу чи групи учнів.

Очевидно, що з огляду на реформу НУШ і активне впровадження компетентнісного підходу, є потреба створювати власні онлайн-тести з різних тем. «Classtime» пропонує для цього такі типи запитань:

- одна правильна відповідь;
- кілька правильних відповідей;
- правда/неправда;
- тести на відповідність (одна або кілька відповідей у рядку);
- встановлення правильної послідовності;
- заповнення пропусків та інші.

Тестові завдання з кількома правильними відповідями чи запитання на відповідність передбачають часткове оцінювання.

Перевагою платформи також є можливість співпраці з колегами, що полягає в спільному проведенні тестувань та обміні завданнями. Можливості показу правильної відповіді одразу й додавання коментаря вчителя до кожного запитання дають змогу використовувати тест із навчальною метою: задля підготовки до інших форм контролю і для виконання роботи над помилками. Тож застосування платформи «Classtime» сприяє ефективному й об'єктивному процесу оцінювання компетентності з української мови учнів ліцею.

Для створення онлайн-тестів можна використовувати «Google Forms». Цей ресурс пропонує такі види запитань:

- вибір однієї правильної відповіді з-поміж різної кількості варіантів (графічно відповіді позначено кружечками);
- вибір кількох правильних відповідей з-поміж переліку запропонованих (графічно позначено як «прапорці»);
- спадний список, що дає змогу встановити послідовність варіантів;
- таблиця з варіантами відповідей, яка передбачає створення тестів на відповідність;

- «сітка прапорців»: є подібною до попереднього типу завдань, але відрізняється можливістю обирати кілька правильних відповідей в одному рядку;
- лінійна шкала, завдяки якій можна виставляти оцінку, щоби продемонструвати рівень своєї згоди/незгоди з певним твердженням;
- завдання з короткою чи довгою текстовими відповідями.

У «Google Forms» є можливість додавати зображення як варіант відповіді. Такого типу завдання можна використовувати, якщо потрібно знайти лексичні чи орфографічні помилки в рекламних зображеннях; визначити світлинку, що відповідає змісту певного тексту. Такий тест є компетентнісно орієнтованим, оскільки передбачає роботу з різнотипними текстами, що можуть траплятися в життєвих ситуаціях.

Перш ніж розпочати роботу з «Google Forms», потрібно створити обліковий запис у «Gmail». Відповіді можуть отримувати і здобувачі освіти, і вчителі, і батьки. Таким чином, усі учасники освітнього процесу мають змогу побачити й проаналізувати результати тесту та вчасно виконати роботу над помилками чи доопрацювати матеріал теми.

Перевагами онлайн-тестів у «Google Forms» є те, що вчителю не треба тиражувати завдання на всіх учнів, зникає необхідність збору всіх здобувачів освіти в одному місці та в один час, що в час війни є теж важливим. Результати тестів у «Google Forms» зберігаються і постійно доступні в мережі Інтернет. Автоматичне опрацювання відповідей сприяє швидкому створенню наочних діаграм, що узагальнюють результати тестування.

«**OnlineTestPad**» – ще одна платформа для створення онлайн-тестів. Є база з готовими тестовими завданнями, а також існує можливість створювати власні. Загалом ресурс налічує 14 типів запитань, зокрема:

- встановлення послідовності;
- заповнення пропусків (вибір із переліку варіантів);
- послідовне вилучення;
- мультिवибір або вибір однієї відповіді;
- уведення чисел і тексту;
- встановлення відповідностей та інші.

Платформа автоматично перевіряє відповіді, систематизує їх. Усі результати можна зберегти в документі Excel і завантажити на власний пристрій.

Сайт «**learning.ua**» пропонує різні види онлайн-завдань, з-поміж яких наявні й тестові. Особливістю тестів цієї платформи є високий рівень інтерактивності. Тест на узагальнення вивченого не має традиційних буквених позначень варіантів (А, Б, В... чи А, В, С...). Відповідь учня/учениці передбачає натискання правильних слів/речень. Є значна кількість запитань, де кілька правильних відповідей, причому ніде не зазначено, яку саме кількість потрібно вибирати.

Усі завдання на платформі розподілено за предметами, блоками (дошкільне навчання, початкова школа, середні та старші класи), номером класу (дошкільнята й 1–11 класи) та темами.

Для учнів ліцею «learning.ua» пропонує інтерактивні онлайн-тести з української мови за такими темами:

- 10 клас: «Лексикологія», «Лексикографія», «Фразеологія», «Фонетика і орфоєпія», «Правила наголосування слів», «Будова слова. Словотвір», «Орфографія», «Складні випадки написання», «Іменник», «Морфологічна норма», «Пряма і непряма мова», «Діалог», «Культура мовлення», «Практична риторика», «Стиль і стилістична норма», «Текст», «Аудіювання», «Я в суспільстві», «Моя країна – мій дім», «Світ навиворіт»;
- 11 клас: «Фонетика, орфоєпія, орфографія», «Лексика і фразеологія», «Будова слова і словотвір», «Морфологічна норма», «Словосполучення», «Речення як основна синтаксична одиниця», «Головні й другорядні члени простого речення», «Порівняльний зворот», «Розділові знаки в простих реченнях», «Стилістичні особливості складних речень», «Складнопідрядне речення», «Пряма і непряма мова», «Діалог».

Аналіз пропонованих тестів засвідчує, що не до всіх тем шкільної програми створено завдання. Структурування в тематичні блоки теж потребує доопрацювання з огляду на розділи науки про мову й звичну для вчителів і учнів послідовність.

Щоправда, компетентнісний підхід реалізовано більшою мірою в завданнях для 10-го класу. Є тести з конкретними комунікативними ситуаціями, що потребують заповнення пропусків потрібними словами. Важливими для сучасних учнів є завдання, що передбачають добір необхідної лексики для ведення суперечки, доповнення діалогу репліками відповідно до змісту та визначення правдивості тверджень. Читання з розумінням – це одне з наскрізних умінь учнів Нової української школи. На «learning.ua» є низка завдань, що передбачають розвиток та оцінювання цього вміння. Окрім добору необхідної за контекстом лексики, є завдання на встановлення послідовності фрагментів; упорядкування текстів залежно від структурних елементів; розподілення на абзаци; знаходження зайвих речень; визначення мети повідомлення; добір вдалого епіграфа; створення плану за вказаними тезамаи.

Встановлено, що вадою платформи «learning.ua» є обмежена кількість безкоштовних завдань. Цей факт зумовлює недоступність платформи для широкого кола учасників освітнього процесу України. Однак навіть кількох неплатних завдань може бути достатньо для урізноманітнення навчального процесу цікавими інтерактивними тестами з української мови.

Аналіз вище названих платформ дає змогу визначити низку переваг у використанні онлайн-тестів на уроках української мови в старших класах ліцею:

- різні можливості для зручного створення й редагування запитань та відповідей (у режимі реального часу з будь-якого пристрою);
- завдяки налаштуванням онлайн-тестів є можливість змінювати послідовність запитань і відповідей, об'єднувати завдання в тематичні блоки;
- фіксований час: учитель встановлює перебіг тестування онлайн, має змогу планувати проведення, додавати час до сесії та зупиняти в разі потреби;
- зручний перегляд результатів оцінювання і завантаження у файл Pdf або Excel;
- аналіз відповідей, визначення завдань, у яких найбільше помилялися чи навпаки – із якими не виникло труднощів;
- тестування не лише задля оцінювання, а й з тренувальною метою.

Висновки. Отже, використання онлайн-тестів у процесі формування й оцінювання компетентності з української мови учнів ліцею набуло значного поширення в освітньому просторі України. Це зумовлено тривалим дистанційним навчанням через епідемію COVID-19, а в останні майже два роки – через повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну. Оскільки війна триває й значна кількість освітніх закладів різного типу зруйнована, онлайн-тести залишатимуться затребуваними в процесі вивчення різних предметів, зокрема й української мови в ліцеях.

Окрім компетентності з української мови, використання онлайн-тестів сприяє формуванню й розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності, що має надзвичайне значення в сучасному світі технологій, адже забезпечення функціонування в освітніх закладах цифрових технологій дає змогу розвивати в учнів уміння ефективно розв'язувати професійні й особистісні завдання з використанням сучасних ресурсів.

Проведений аналіз різних інтернет-платформ із можливостями тестувань дає змогу стверджувати, що використання онлайн-тестів на уроках української мови в ліцеї має низку переваг і є перспективним для подальшого дослідження різноманітних функцій швидко змінюваних електронних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Візія майбутнього освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/viziya> (дата звернення: 14.07.2023).
2. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення: 12.07.2023).
3. Кокотюха А.А. Гімназист і Чорна Рука. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2022. 224 с.
4. Кульбабська О.В. Тестові технології оцінювання професійної компетентності майбутнього вчителя-мовника. *Актуальні питання суспільно-гуманітарних наук та історії медицини: зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 17–18 березня 2022 р.)*. Чернівці : Буковинський державний медичний університет, 2022. 183 с. С. 121–122.
5. Струтинська О. В. Особливості сучасного покоління учнів і студентів в умовах розвитку цифрового суспільства. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2020. Вип. 9. С. 145–160.
6. Шах К., Зарішняк І. Особливості навчання покоління Z. *Педагогіка*. 2019. С. 212–217.

References:

1. Viziia maibutnoho osvity i nauky Ukrainy. (2023). [The vision of the future of education and science of Ukraine] Retrived from: <https://mon.gov.ua/ua/viziya> [in Ukrainian].
2. Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity. (2020). [The state standard of basic secondary education]. Retrived from: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti> [in Ukrainian].
3. Kokotiukha, A.A. (2022). Himnazyst i Chorna Ruka [A Gymnasium student and a Black Hand]. Kyiv: A-BA-BA-HA-LA-MA-HA [in Ukrainian].
4. Kulbabska O.V. (2022). Testovi tekhnolohii otsiniuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia-movnyka [Test technologies for assessing the professional competence of the future language teacher]. *Aktualni pytannia suspilno-humanitarnykh nauk ta istorii medytsyny [Actual issues of social and humanitarian sciences and the history of medicine]*. (pp. 121–122). Chernivtsi : Bukovynskyi derzhavnyi medychnyi universytet [in Ukrainian].
5. Strutynska O. V. (2020). Osoblyvosti suchasnoho pokolinnia uchniv i studentiv v umovakh rozvytku tsyfrovoho suspilstva. [Features of the modern generation of pupils and students in the conditions of the development of a digital society]. *Vidkryte osvittne e-seredovyshche suchasnoho universytetu*. [Open educational e-environment of a modern university]. Vyp. 9. pp. 145–160. [in Ukrainian].
6. Shakh K., Zarishniak I. (2019). Osoblyvosti navchannia pokolinnia Z. [Peculiarities of learning generation Z]. *Pedahohika*. pp. 212–217 [in Ukrainian].